

בס"ד

ט"ו בשבט

1. דברים, פרשת שופטים, פרק כ

(יט) בִּיתְצוֹר אֶל־עִיר יָמִים רַבִּים לֶהֱלַחם עָלֶיהָ לְתַפְשָׁהּ לֹא־תִשְׁחִית אֶת־עֵצָהּ לְנֹדַח עָלֶיהָ גִּרְזֹן בִּי מִמֶּנּוּ תֹאכַל וְאַתָּה לֹא תִכְרֹת בִּי הָאָדָם עֵץ הַשִּׁדָּה לֵבָא מִפְּנֵיךָ בַּמָּצוֹר :

2. תלמוד בבלי מסכת תענית דף ז עמוד א

אמר ליה רבי ירמיה לרבי זירא : ליתי מר ליתני! אמר ליה : חלש לבאי, ולא יכילנא. - לימא מר מילתא דאגדתא. אמר ליה : הכי אמר רבי יוחנן : מאי דכתיב כי האדם עץ השדה, וכי אדם עץ שדה הוא? אלא משום דכתיב כי ממנו תאכל ואתו לא תכרת, וכתיב אתו תשחית וכרת. הא כיצד? אם תלמיד חכם הגון הוא - ממנו תאכל ואתו לא תכרת, ואם לאו - אתו תשחית וכרת.

3. רש"י מסכת תענית דף ז עמוד א

וכי אדם עץ השדה - אלא מקיש אדם לעץ השדה : מה עץ השדה, אם עץ מאכל הוא - ממנו תאכל ואותו לא תכרות, כך תלמידי חכמים : אם הגון הוא - ממנו תאכל, למוד הימנו, ואם לאו - אותו תשחית, סור מעליו.

4. ספר נצח ישראל פרק ז

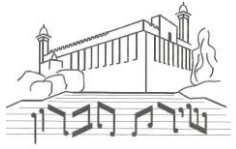
כי באמת האדם נקרא "עץ השדה", דכתיב (דברים כ, יט) "כי האדם עץ השדה", רק שהוא אילן הפוך, כי העץ שורשו למטה תקוע בארץ, ואילו האדם שרשו למעלה, כי הנשמה הוא שורש שלו, והיא מן השמים. והידיים הם ענפי האילן, הרגלים הם ענפים על ענפים, גופו עיקר האילן. ולמה הוא אילן הפוך, כי העץ שורשו למטה, כי העץ חיותו מן האדמה, והאדם חיותו נשמתו מן השמים.

5. ספר תפארת ישראל פרק ג

ויראה ששמו מורה על דבר העצמי לו, שהוא מיוחד בו האדם מכל. וזה שהוא נקרא 'אדם' על שהוא עפר מן האדמה. ועתה יש לשאול, וכי כל שאר הנמצאים אינם מן האדמה, שיקרא האדם ביחוד בשם 'אדם' על שם שנברא מן האדמה. אבל ענין האדם מתיחס ביותר אל האדמה. וזה כי האדמה היא מיוחדת בזה שהיא בכח, ויש בה יציאה לפעל כל הדברים אשר יוצאים ממנה ; צמחים, ואילנות, ושאר כל הדברים, והיא בכח לכל זה. וזהו ענין האדם שהוא בכח, ויוצא שלימותו אל הפעל. ולפיכך שמו ראוי לו שיהיה משתתף עם האדמה, שהיא מיוחדת לצאת מן הכח אל הפעל בפירות וצמחים וכל אשר שייך אליה, וכן הוא האדם יוצא כחו אל הפעל.

ולכך שלימות האדם נקרא גם כן בשם 'פרי', וכדכתיב בקרא (ישעיה ג, י) "אמרו צדיק כי טוב כי פרי מעלליהם יאכלו". הרי שהזכות והשלימות יקרא 'פרי',

6. שם משמאל ויקרא פרשת קדושים

וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל, ובמד"ר (פ' כ"ה) ר"י ב"ר סימון פתח אחרי ה' אלקיכם תלכו וכו' אלא מתחלת ברייתו של עולם לא נתעסק הקדוש ברוך הוא אלא במטע תחילה הה"ד ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם, אף אתם כשתכנסו לארץ לא תתעסקו אלא במטע תחילה. וכבר אמרנו שרמז יש בדבר. ונראה עוד לומר דהנה ענין נטיעות שנוטעין יחור בארץ ובאמצעות היחור הזה מוציאה הארץ הפרי שהוא טמון בארץ בכח ולא בפועל, וזולת היחור הי' כח הפרי עלה בתוהו ולא ראה אור, כן דוגמא זו האדם, כי האדם עץ השדה וטמון באדם כחות נפלאים, אך הם בכח ולא בפועל, כדמיון כח הפרי בארץ, שאין בארץ לא טעם ולא ריח, כן הם כחות האדם שטמונים בקרבו, אך באמצעות התורה, שהיא כמו נטיעה באדם, כמו שאנו אומרים וחיי עולם נטע בתוכנו, מוציא כחותיו לפועל, וזולת התורה אפי' יתיגע כל היום לקבוע בעצמו מדות טובות ויתעורר עצמו באהבה ויראה אינו כלום. וזהו שרמזו שיתעסקו במטע תחילה, היינו עסק התורה, ואח"כ יוציא פירות הם מדות טובות ואהבה ויראה :

